

References

1. Острійчук О.П. Місце показань в системі процесуальних джерел доказів / О.П. Острійчук // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 3. — С. 319-322.
2. Кримінально-процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9-10. — № 11-12. — № 13. — Ст. 88.
3. Блажівський Є.М. Актуальні питання кримінального процесу України : навч. посіб./ Є.М. Блажівський, Ш.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошніченко, Г.П. Власова та ін. ; за заг. ред. Є.М. Блажівського. — К. : Національна академія прокуратури України ; Центр учбової літератури, 2013. — 304 с.

Key words: institute of evidence, testimonies, criminal proceedings, establishment of circumstances, authenticity.

Scientific adviser: PhD in Law, Associate Professor Torbas O. O.

Григорчак Діана Володимирівна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КПК УКРАЇНИ ЩОДО ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ НА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Основним завданням кримінального процесуального законодавства є забезпечення кримінального провадження відповідними законодавчими нормами, що сприяють ефективному захисту особи, суспільства і держави від кримінальних правопорушень, а також забезпечують охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Звичайно, вчинення кримінальних правопорушень стосується різних сфер суспільного життя, і тому дослідження обставин їх вчинення вимагає використання та застосування знань у різних галузях науки, що здійснюється через судову експертизу.

До Кримінального процесуального кодексу України були внесені зміни ЗУ «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р., і зокрема, зазнав змін і порядок залучення експерта та проведення судової експертизи. Відповідно до ст. 243 КПК у редакції зазначеного Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. експерт залучається за наявності підстав для проведення експертизи за

дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження [2]. Проте у зв'язку з внесенням змін спостерігається поява певних організаційних труднощів, зокрема — зміна стану об'єктів експертного дослідження (наприклад, якщо йдеться про об'єкти, які швидко псуються, об'єкти судово-медичної експертизи). Тому видаються цікавими наступні питання, що і зумовлює актуальність даного дослідження: якою буде дієвість й ефективність цієї новели і чи виконуватиме ця новела свою регулятивну мету — перевірку законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав і свобод осіб у кримінальному провадженні та недопущення їх порушень внаслідок проведення експертизи?

Залучення експерта та проведення судової експертизи — це слідча дія, яка являє собою особливу, передбачену законом форму одержання нових знань, що мають значення для кримінального провадження, за допомогою проведення досліджень особами, які володіють спеціальними знаннями в галузі науки, техніки, мистецтві, ремеслі [3, с. 410].

Раніше в практиці залучення експерта сторонами самостійно не виникало проблемних питань, проте певна частина експертиз виконувалась значний проміжок часу (три і більше місяці) або експертів залучали на завершальній стадії розслідування, у зв'язку з чим необхідним було продовження строків розслідування. До внесення змін в КПК України ч. 1 ст. 242 КПК України передбачала, що приводом для проведення експертизи експертом було звернення сторони кримінального провадження, в тому числі сторони захисту, або доручення слідчого судді чи суду, а підставою — необхідність застосування спеціальних знань у ході з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Новий порядок, зокрема, не зобов'язує сторону, яка звертається з клопотанням про залучення експерта, надавати слідчому судді наступну інформацію: 1) які експертизи у провадженні вже проведено, із якими висновками експерта; з яких питань надано експертний висновок, а з яких не надано, щодо яких запитань було відмовлено у надаванні висновку; 2) які експертизи перебувають на виконанні; 3) як здійснювався хід розслідування, зокрема, чи продовжувались його строки та з яких підстав; 4) чи застосовувався до підозрюваного запобіжний захід або захід процесуального примусу (в тому числі до інших осіб), чи продовжувались їх строки.

Проблема постає також і в тому, що слідчий суддя не має можливості отримати, а також проаналізувати суперечливі або взаємодоповнюючі доводи іншої сторони процесу щодо питання проведення експертизи, що не сприяє всебічному і повному контролю підстав проведення експертизи, переліку запитань. Більше того, слідчий суддя не має ні реальної змоги, ні відповідного процесуального повноваження перевірити правильність вилучення, упакуван-

ня, зберігання речових доказів, порівняльних зразків — об'єктів експертного дослідження.

Нововведення не передбачають можливості з'єднаного змагального розгляду клопотання про залучення експерта за участю обох сторін, однак у протилежній сторони відповідно до ч. 1 ст. 244 КПК є право звертатись із клопотанням про залучення навіть тієї ж однойменної (альтернативної) експертизи за тим самим або подібним предметом і щодо тих самих об'єктів. Тому кожна зі сторін може звертатись з клопотанням про залучення експертизи ізольовано та процесуально незалежно одна від одної, в тому числі й щодо альтернативної [1].

Таким чином, нововведення в Кримінальний процесуальний кодекс України передбачають зовсім інший порядок залучення експерта для проведення експертизи. Аналіз вищевикладеного дозволяє зробити висновок про те, що не дивлячись на певні недоліки, новий порядок не порушує конституційних прав учасників процесу та сприяє ефективному захисту особи, суспільства і держави від кримінальних правопорушень, що є доволі позитивним явищем.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВРУ). — 2012. — № 4651-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran2265#n2265>
2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 р. № 2147- VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
3. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки. — Х.: Право, 2013. — 824 с.

Ключові слова: кримінальне провадження, судова експертиза, дозвіл слідчого судді на проведення експертизи, клопотання про залучення експерта.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Пожар В. Г.